

VAVO Rijnmond College

ALBEDA - ZADKINE

PROFIELWERKSTUK
HANDLEIDING **HAVO**

Schooljaar 2015-2016

Inhoudsopgave

DEEL I - De eisen

- §1.1 - Het PWS blz. 5
- §1.2 - Het onderwerp van het PWS blz. 5
- §1.3 - Een opleidings- of beroepsgericht PWS blz. 6
- §1.4 - De begeleiding blz. 7
 - §1.4.1 - Begeleiding in groepsverband blz. 7
 - §1.4.2 - De PWS-begeleider blz. 7
 - §1.4.3 – De PWS-coördinatie blz. 7
- §1.5 - Het PWS: een onderzoek met processtappen blz. 8
 - §1.5.1 - Stap 1: Keuze van het onderwerp blz. 8
 - §1.5.2 - Stap 2: Het plan van aanpak blz. 8
 - §1.5.3 - Stap 3: Het hoofdlijnschema blz. 9
 - §1.5.4 - Stap 4: Het concept blz. 9
 - §1.5.5 - Stap 5: Het eindverslag blz. 9
- §1.6 - Producten en inleverdata van de processtappen blz. 10
- §1.7 - De beoordeling blz. 11
 - §1.7.1 - Het toekennen van punten blz. 11
 - §1.7.2 - Gevolgen te laat inleveren van je eindverslag blz. 11

DEEL II - Toelichting op de beoordelingscriteria

- §2.1 - De planning en het logboek blz. 15
- §2.2 - Plagiaat en fraude blz. 17
- §2.3 - Citeren, het opnemen van voetnoten en een bronvermelding blz. 17

DEEL III - Bijlagen

- Bijlage 1 - Beoordelingscriteria per stap blz. 21
- Bijlage 2 - Totaalbeoordeling PWS blz. 27
- Bijlage 3 - Voorbeeldschema planning en logboek blz. 29
- Bijlage 4 - Formulier 1 (opgave vak en begeleidend docent PWS) blz. 31

DEEL I
DE EISEN

Inleiding

Om je HAVO-diploma te kunnen behalen, moet je niet alleen voldoende resultaat weten neer te zetten voor de verschillende schoolvakken, die op basis van jouw profielkeuze vereist zijn, je moet daarnaast ook een profielwerkstuk (PWS) schrijven. Deze handleiding bevat alle belangrijke informatie over het PWS: lees het dus goed door.

In het eerste deel van deze handleiding wordt het volgende uiteengezet:

- de achtergrond en de doelstelling van het maken van een PWS,
- de aanpak die daarbij wordt gevolgd,
- de formele eisen die aan het profielwerkstuk worden gesteld,
- de deadlines die in acht moeten worden genomen.

Vervolgens wordt in het tweede deel een aantal van de beoordelingscriteria inhoudelijk toegelicht.

Tot slot worden in het derde deel van deze handleiding een aantal inhoudelijke en praktische tips gegeven. Daarnaast zijn ook de beoordelingsschema's als bijlagen in deel III opgenomen.

§1.1 Het PWS

De doelstelling van het PWS

Het PWS is niet voor niets verplicht gesteld: door het schrijven van een PWS leer je inhoudelijk onderzoek te doen en daarover schriftelijk verslag te doen. Omdat dit een belangrijke vaardigheid is, maakt het profielwerkstuk deel uit van het schoolexamen.

Het PWS als examenonderdeel

Het profielwerkstuk is onderdeel van het schoolexamen. Zonder PWS is het schoolexamen, en dus ook het totale examen, niet afgerond. Het cijfer van het PWS maakt deel uit van het combinatiecijfer op de cijferlijst. Het niet-afgeronde PWS-cijfer mag niet lager zijn dan 3,5. Een 3,5 wordt in het combinatiecijfer afgerond op een 4.

Bij het HAVO is het combinatiecijfer het gemiddelde van de afgeronde cijfers voor het PWS en maatschappijleer. Dit cijfer wordt afgerond: bijvoorbeeld een 5,5 wordt afgerond een 6 en een 5,45 wordt een 5.

Het profielwerkstuk heeft een studielast van 80 uur en dient te gaan over één of twee vakken uit je pakket; waarbij dat vak in het geval van de HAVO minstens 320 studielasturen moet omvatten. In de praktijk komt het erop neer dat alle vakken behalve maatschappijleer uit het gemeenschappelijk deel in aanmerking komen.

§1.2 Het onderwerp van het PWS

Het onderwerp van je PWS kan verschillen: het kan gaan om een inhoudelijk onderwerp of technisch ontwerp dat raakvlakken heeft met een van de vakken uit jouw profiel of gaan om een opleidings- of beroepsgericht onderzoek. Binnen dit kader mag je zelf kiezen. Het is niet toegestaan om een PWS samen met een andere cursist te maken.

Een thematisch onderzoek

De onderzoeksvraag van jouw PWS moet een duidelijke relatie hebben met een vak uit jouw profiel. Een docent zal je bij je PWS begeleiden. Voor zover mogelijk zal je een begeleider toegewezen krijgen die inhoudelijk deskundig is op het vakgebied waartoe het onderwerp van jouw PWS gerekend wordt.

Mocht je overwegen om een PWS in het kader van een bepaalde moderne vreemde taal te schrijven, dan is het van belang om je te realiseren dat ook in dat geval een vakinhoudelijk onderwerp centraal dient te staan; het is niet voldoende als het PWS in de betreffende taal wordt geschreven. Je mag je PWS in de betreffende taal schrijven, maar dat is niet verplicht.

Voor de vakken scheikunde en natuurkunde kan het zijn dat de docent een practicum als eis stelt. Overleg dit met je docent.

Voor het vak biologie is een eigen onderzoek, interview of enquête vereist, waarvan je de door jezelf gevonden gegevens in je verslag verwerkt.

Ook voor andere vakken kunnen er aanvullende eisen gesteld worden. Overleg hierover met je docent.

In plaats van een vakinhoudelijk PWS kun je er ook voor kiezen om een zogenaamd opleidingsgericht PWS te schrijven. De vereisten hiervoor staan in de volgende paragraaf.

§1.3 Een opleidings- of beroepsgericht onderzoek

Bij een opleidings- of beroepsgericht onderzoek gelden een aantal zaken die verplicht zijn naast de andere eisen voor het PWS. Bij een opleidingsgericht PWS ga je namelijk niet alleen onderzoeken wat twee voor jou interessante studies inhouden, maar ook wie jij bent (zelfonderzoek) en of deze studies daadwerkelijk bij jou passen.

Hiervoor zijn de volgende zaken noodzakelijk:

- A. het deelnemen aan *tenminste één meeloopdag* (voor de ene studie) en *tenminste één open dag* (voor de andere studie). Je maakt notities, verzamelt informatie tijdens zo'n dag en doet de uitwerking hiervan bij je werkstuk;
- B. het houden van een interview met een docent/student van de door jou gekozen opleidingen of een interview met iemand die werkzaam is in het beroep dat jij gekozen hebt (deze interviewvragen moeten voordat het interview plaats zal vinden, goedgekeurd zijn door jouw PWS-begeleider);
- C. het maken en koppelen van een interesstest van de door jou gekozen studies;
- D. het houden van een interview met iemand die jou goed kent om uit te zoeken wie jij bent (kwaliteiten, karaktereigenschappen) om te achterhalen of de studies iets voor jou zouden kunnen zijn;
- E. bijvoegen van certificaten van de meeloopdagen.

§1.4 De begeleiding

Wat betreft de begeleiding kan er onderscheid worden gemaakt tussen begeleiding die je in groepsverband krijgt, en de individuele begeleiding.

§1.4.1 - Begeleiding in groepsverband

Tijdens de introductie wordt niet alleen aandacht besteed aan de doelstelling van het PWS, je maakt ook een eerste begin. Op woensdagmiddag werk je van 14.30 – 15.45 uur op school aan je PWS.

§1.4.2 - De PWS-begeleider

Juist omdat van jou verwacht wordt dat je zelf een eigen onderzoek verricht, is het zaak dat je ook feedback krijgt op jouw specifieke onderzoek; de aanpak, uitvoering en het verslag daarvan. Deze taak wordt ingevuld door jouw PWS-begeleider.

Tijdens het schrijven van je PWS word je individueel begeleid. Wat mag je verwachten van jouw PWS-begeleider?

- Je PWS-begeleider is jouw aanspreekpunt bij vragen over het PWS;
- Je PWS-begeleider zal je tips geven en attenderen op aandachtspunten, zodat je je PWS tot een goed einde kan brengen;
- Je PWS-begeleider beoordeelt de verschillende stappen die je inlevert en laat je weten op welke termijn je zijn/haar feedback mag verwachten.

§1.4.2 – Coördinatie PWS

Voor algemene vragen over het PWS kan je tijdens het inloopspreekuur in kamer 5.13 terecht bij de PWS-coördinator. De naam van de coördinator evenals het tijdstip waarop het inloopspreekuur wordt gehouden, worden nader bekend gemaakt.

§1.5 Het PWS: een onderzoek met processtappen.

Het maken van PWS is een proces waarin verschillende fasen of stappen worden onderscheiden:

Stap 1: het kiezen van een onderwerp;

Stap 2: het schrijven van een plan van aanpak;

Stap 3: de uitwerking op hoofdlijnen van het plan van aanpak;

Stap 4: het schrijven van het concept;

Stap 5: het eindverslag.

Het onderscheiden van verschillende stappen dient om je houvast en structuur te bieden. Daarnaast maakt zo'n aanpak het mogelijk dat je begeleider op gezette tijden met jou over je vorderingen van gedachten kan wisselen en -indien nodig- tijdig suggesties kan aandragen en/of kan bijsturen. Tegen deze achtergrond wordt dan ook de eis gesteld dat je pas aan de slag mag gaan met een volgende stap, nadat je begeleider daarvoor toestemming heeft gegeven (zie §1.7).

§1.5.1 - Stap 1: keuze van het onderwerp

Het eerste wat je te doen staat is om voor twee verschillende vakken een onderwerp te bedenken waarover je PWS zou willen schrijven. Op formulier 1 (zie *bijlage 4 op blz. 31*) kan je aangeven welk onderwerp je eerste en welk onderwerp je tweede keus is, en aangeven door welke docent jij bij voorkeur begeleid wil worden.

Op basis van deze voorkeuren wordt bepaald welke docent jou bij het schrijven van je PWS gaat begeleiden. Jouw PWS-begeleider neemt vervolgens contact met je op en laat je weten met welk onderwerp je aan de slag kunt gaan.

Deze fase van het PWS dient slechts om het onderwerp van je onderzoek te bepalen: pas nadat je begeleider deze stap heeft goedgekeurd, ga je inhoudelijk aan de slag met je onderwerp.

§1.5.2 - Stap 2: het plan van aanpak

Bij deze stap staat het formuleren van een goed afgebakende en helder geformuleerde hoofdvraag en bijpassende deelvragen centraal: dit vormt het kader van je onderzoek. Door het plan van aanpak te schrijven wordt duidelijk waarop je onderzoek zich precies richt; deze stap is bedoeld om het onderwerp van je onderzoek vast te stellen.

§1.5.3 - Stap 3: de uitwerking op hoofdlijnen

In deze fase van je onderzoek moet je een kernachtige uitwerking van de deelvragen maken.

Per deelvraag geef je weer:

- wat op hoofdlijnen (in ongeveer een half tot één A4-tje) het antwoord zal zijn,
- wat daarop het antwoord zal zijn;
- van welke bronnen je gebruik gaat maken bij de volledige uitwerking in stap 4.

Let op: het beantwoorden van een deelvraag op hoofdlijnen vereist dat je de bronnen allemaal hebt gelezen. Onderschat deze stap dus niet.

§1.5.4 - Stap 4: het concept

Het concept is de eerste gehele uitwerking van het PWS, dat uit de volgende onderdelen bestaat:

- titelpagina;
- inhoudsopgave;
- inleiding;
- kerntekst (de hoofdstukken);
- conclusie;
- literatuurlijst;
- bronverwijzingen (voetnoten);
- tabellen/grafieken e.d.

Aan het concept zal vermoedelijk nog het één en ander aangepast en uitgewerkt moeten worden om het geheel te verwerken tot de eindversie.

§1.5.5 - Stap 5: het eindverslag

Bij deze laatste stap is bedoeld om de punt op de i (het concept) te zetten: het eindverslag is de definitieve versie van je PWS.

§1.6 Producten en inleverdata van de processtappen

Juist omdat het PWS een onderzoek is, waarin verschillende fasen worden onderscheiden, geldt als eis dat je je dient te houden aan het inleveren van de verschillende stappen in de volgorde zoals in deze handleiding wordt beschreven. Je mag pas aan een volgende stap beginnen nadat je PWS-begeleider daarvoor toestemming heeft gegeven en jouw voorgaande stap heeft goedgekeurd.

Hieronder staat overzichtelijk weergegeven wanneer je welke stap van je PWS moet inleveren. Het is van belang om je aan de deadlines te houden, niet alleen omdat hieraan punten worden toegekend, maar ook omdat deze deadlines in een relatief rustige onderwijsperiode plaatsvinden. Zo wordt voorkomen dat je het zowel druk hebt met het voorbereiden van schoolexamens alsook het inleveren van een PWS-stap.

Actie/ product	Uiterste Inleverdatum	Opmerking
Stap 1 PWS: Opgave van twee PWS onderwerpen	Uiterlijk <u>vrijdag 18-09-2015</u> voor 12.00 uur. <i>Formulier 1 inleveren bij de PWS-coördinator (kamer 5.13)</i>	Zie formulier 1 (blz. 31).
Stap 2 PWS: Het plan van aanpak	Uiterlijk <u>maandag 28-09-2015</u> vóór 16.00 uur. Schriftelijk en digitaal aanleveren bij je begeleidend docent.	Eerste beoordeling: GO / NO GO gesprek via email of persoonlijk (te bepalen door de docent).
Stap 3 PWS: De uitwerking op hoofdlijnen	Uiterlijk <u>maandag 26-10-2015</u> vóór 16.00 uur. Schriftelijk en digitaal aanleveren bij je begeleidend docent.	Tweede beoordeling: maximaal 25 punten
Stap 4 PWS: Het concept	Uiterlijk <u>maandag 14-12-2015</u> vóór 16.00 uur. Schriftelijk en digitaal aanleveren bij je begeleidend docent.	Derde beoordeling: maximaal 35 punten
Stap 5 PWS: Het eindverslag	Uiterlijk <u>vrijdag 04-03-2016</u> vóór 16.00 uur. Schriftelijk en digitaal aanleveren bij je begeleidend docent.	Vierde beoordeling: maximaal 40 punten

§1.7 De beoordeling

Elke processtap wordt door je begeleider aan de hand van verschillende criteria beoordeeld. Hieronder wordt uiteengezet welke criteria bij welke stap gelden. Het is plezierig om op voorhand te weten welke criteria gehanteerd worden, ook omdat je op basis hiervan zelf kan nagaan of het stuk dat je inlevert volledig is. Het is dan ook raadzaam om te controleren of jouw stap voldoet aan alle geldende criteria *voordat* je je stap inlevert.

Je dient elke stap digitaal aan te leveren. Je begeleider laat je weten op welke termijn de ingeleverde stap zal zijn beoordeeld.

Nadat je PWS-begeleider een stap heeft beoordeeld, nodigt hij of zij je uit voor een gesprek om zijn of haar beoordeling toe te lichten, om op eventuele aandachtspunten te wijzen en/of suggesties voor verbeteringen aan te dragen.

N.B. Je mag pas aan een volgende stap beginnen nadat je PWS-begeleider daarvoor toestemming heeft gegeven en jouw voorgaande stap heeft goedgekeurd.

§1.7.1 - Het toekennen van punten

Bij de beoordeling van de stappen 3 t/m 5 worden punten voorlopig toegekend. Pas na inlevering van het eindverslag (stap 5) worden deze scores definitief.

Je moet alle verschillende stappen in de juiste volgorde hebben ingeleverd en gevolg hebben gegeven aan de aanwijzingen van de begeleidend docent, anders wordt je het eindverslag en daarmee je PWS (!) uiteindelijk niet beoordeeld. Dit betekent dat er bijvoorbeeld geen cijfer aan je PWS wordt toegekend als je slechts de stappen 1 tot en met 4 inlevert, maar inlevering van de laatste stap achterwege laat. Evenmin wordt je PWS beoordeeld als je alleen je eindverslag (stap 5) inlevert.

§1.7.2 - Gevolgen te laat inleveren van je eindverslag (stap 5)

Na het verstrijken van de deadline (4 maart 2016) van je eindverslag (stap 5) **geldt een ander beleid met betrekking tot het te laat inleveren** van je eindverslag (stap 5).

Inleveren tussen 4 maart en 25 maart 2016:

Voor het PWS kunnen maximaal 100 punten worden behaald (100 punten is het eindcijfer 10). Per week dat je je eindverslag tussen 7 maart en 25 maart 2016 te laat inlevert, kost je dit 10 punten met een maximum van 30 punten.

Inleveren na 25 maart 2016:

Een eindverslag dat wordt ingeleverd na 25 maart 2016, 16.00 uur, wordt niet meer geaccepteerd en dus niet meer beoordeeld! Hierdoor kan er geen diploma worden behaald. Je zult je in het nieuwe cursusjaar moeten inschrijven om je PWS af te ronden. Voor meer informatie hierover kun je terecht bij de PWS-coördinatoren en de studiebegeleider(s) van jouw afdeling of bij de coördinator van het versneld examen (dhr. Nijenhuis).

DEEL II

TOELICHTING OP DE BEOORDELINGSCRITERIA

Beoordelingscriteria inhoudelijk toegelicht

In het eerste deel zijn de verschillende criteria, die worden gehanteerd bij de beoordeling genoemd. Bij een paar van deze criteria is een inhoudelijke uitleg op zijn plaats:

- De planning en het logboek.
- Fraude of plagiaat.
- Citeren.
- Voetnoten (bronvermelding).

§2.1 De planning en het logboek

Bij verschillende stappen worden punten toegekend aan het maken van een planning en een logboek.

Nut en noodzaak van een goede planning

Als het ontbreekt aan een goede planning, dan is de kans groot dat je in tijdnood komt. Dat kan er vervolgens toe leiden dat je punten misloopt ofwel omdat je de stap die je moet inleveren niet voldoende hebt kunnen uitwerken, ofwel omdat je je stap te laat inlevert.

Tips bij het maken van een goede planning:

- Geef weer welke verschillende taken je moet verrichten om een stap tot een goed einde te brengen.
- Schat de hoeveelheid tijd die je kwijt bent bij het uitvoeren van de verschillende taken ruim in omdat een taak vaak toch langer duurt dan gedacht of gehoopt.
- Als je in je planning rekening houdt met een zekere uitloop, dan kun je bij enige tegenslag (bijvoorbeeld omdat je een dag ziek bent) toch gewoon je deadline halen.

N.B. De planning moet je als bijlage bij de stappen 2 t/m 5 opnemen.

Nut en noodzaak logboek

Een logboek heeft een aantal functies: het is voor jou en voor je begeleider een middel om inzicht te krijgen in de door jou gevolgde werkwijze en de mate waarin je erin slaagt om je planning in praktijk te brengen. Alhoewel het bij de planning en het logboek gaat om aparte onderdelen, is het van belang om je te realiseren dat deze onderdelen in elkaars verlengde liggen.

In het logboek houd je namelijk bij:

- welke werkzaamheden je hebt uitgevoerd;
- of de uitvoering van deze werkzaamheden overeenstemt met je planning;
- welke inzichten dit oplevert voor het maken van je volgende planning.

Juist omdat zaken in de praktijk wel eens anders lopen, dan gepland, is dit laatste onderdeel – reflectie - belangrijk.

Licht bij dit onderdeel kort toe:

- wat je aan je planning hebt gehad;
- wat je bij het maken van deze stap goed of slecht afging en waarom;
- waarom de afspraken met en aanwijzingen van je begeleider nuttig waren of juist niet.

Je moet aan je begeleider kunnen uitleggen hoe je in de planning van de volgende stap de inzichten vertaalt, die deze reflectie heeft opgeleverd.

N.B. Noteer in je logboek ook de afspraken die je met je begeleider hebt gemaakt.

Het schema in bijlage 3 (zie blz. 29 en 30)

In het schema van bijlage 3 op blz. 29 en 30 zie je een voorbeeld van een logboek waarin de punten uit paragraaf 2.1 op een overzichtelijke wijze zijn weergegeven. Uit de opzet van dit schema wordt duidelijk dat je logboek in het verlengde ligt van de planning die je eerder voor deze stap hebt gemaakt.

Daarnaast wordt in dit schema in één oogopslag inzichtelijk:

- op welke punten je planning prima was;
- welke punten bij de volgende planning (van de volgende stap) moeten worden aangepast en waarom;
- of er taken/activiteiten over het hoofd zijn gezien in de planning.

Het is niet noodzakelijk dat je een planning en of logboek maakt in het hierboven weergegeven format. Wel is van belang dat je jouw planning en je logboek op een overzichtelijke wijze weergeeft, zodat jouw begeleider op basis daarvan zich een goed beeld kan vormen van de wijze waarop jij met je PWS-stap aan de slag bent geweest. Zorg er dus voor dat je logboek iets meer wordt dan een kassabon waar je alleen op kunt zien dat je voldoende uren gewerkt hebt.

N.B. Het logboek moet je bij elke stap als bijlage opnemen.

§2.2 Plagiaat en fraude

Het overnemen of gebruiken van de ideeën, woorden of teksten van iemand anders, zonder aan juiste en volledige bronvermelding te doen, wordt gezien als plagiaat. Dit is bij het schrijven van je profielwerkstuk niet toegestaan. Het plegen van plagiaat wordt gezien als een vorm van fraude. Je bent dan immers nalatig in je bronvermelding en maakt in dat geval misbruik van andermans werk ten gunste van jouw eigen onderzoek.

Aan het plegen van plagiaat zijn consequenties verbonden en dat heeft effect op de beoordeling van het PWS. In de beoordeling wordt je op plagiaat gekort bij onderdeel 3 van het concept (stap 4), maar eveneens worden bij onderdeel 1 van het eindverslag (stap 5) punten in mindering gebracht (zie de beoordelingscriteria per stap in bijlage 1 op blz. 21 t/m 26).

Het digitale eindverslag (stap 5) wordt aan de hand van een controleprogramma op de pc gescand op plagiaat. Als uit deze scan blijkt dat meer dan 20% is overgenomen, zal een onderzoek worden ingezet naar de mate van plagiaat in het werkstuk. Het kan er toe leiden dat het profielwerkstuk wordt afgekeurd. Dit betekent dat er geen eindbeoordeling plaats zal vinden en er dus geen eindcijfer voor het PWS komt.

Bij constatering van plagiaat en fraude neemt de schoolleiding strikte maatregelen (zie de regeling voor het profielwerkstuk als onderdeel van het examenreglement op N@tschool (natschool.vavorijnmondcollege.nl) of op de website van het VAVO Rijnmond College: www.vavorijnmondcollege.nl).

Juist omdat het zo belangrijk is om dit te voorkomen wordt er hieronder uitgebreid stilgestaan bij een correcte wijze van citeren, het opnemen van voetnoten en een juiste weergave van een bronvermelding.

§2.3 Citeren, het opnemen van voetnoten en een bronvermelding

Het overnemen van ideeën, woorden of teksten van iemand anders mag enkel en alleen plaatsvinden als het een zinvolle aanvulling vormt op (of ondersteuning biedt aan) jouw eigen tekst en onderzoek.

Je behoort zo'n overname weer te geven in een citaat. Het betreffende stuk tekst dat je van iemand anders overneemt (van internet of uit een boek) zet je dan schuin tussen "aanhalingstekens" neer. Zo wordt voor jouw begeleider duidelijk dat je de tekst van iemand anders gebruikt ter ondersteuning van jouw eigen onderzoek. Vervolgens is het van belang dat je bij het citaat nog aan juiste en volledige bronvermelding doet. Het is daarom altijd noodzakelijk om aan je citaat een voetnoot te verbinden. In een voetnoot verwijst je namelijk naar de bron (en doe je dus aan bronvermelding). Zo maak je duidelijk waar je het citaat vandaan hebt gehaald.

Voorbeelden van een juiste bronvermelding d.m.v. het plaatsen van voetnoten bij citaten (voor internetpagina's en boeken) vind je op de volgende pagina.

Voorbeelden van voetnoten (bronvermelding)

Hieronder vind je twee voorbeelden van voetnoten (bronvermelding) bij een citaat.

1. Voorbeeld van een goede bronvermelding voor internetpagina's.

In dit voorbeeld zie je hoe bij een citaat (het stuk tekst dat schuin "tussen haakjes" staat) van het internet aan bronvermelding wordt gedaan d.m.v. een voetnoot.

Voorbeeld:

*"Er zijn nu twee nieuwe "Standen"(zonder ze te noemen, want iedereen is nu citizen of burger): "actieve burgers", mannen van boven de 25 jaar die een minimum aan belastingen betalen en "passieve burgers", vrouwen, jongeren, en de meeste arbeiders, boeren en armen. De "passieven" mogen niet stemmen of deelnemen aan de Nationale Garde. Tegenover 4 miljoen actieven staan 26 miljoen passieve burgers."*¹

2. Voorbeeld van een goede bronvermelding voor boeken.

In dit voorbeeld zie je hoe bij een citaat (het stuk tekst dat schuin "tussen haakjes" staat) uit een boek/onderzoek aan bronvermelding wordt gedaan d.m.v. een voetnoot.

Voorbeeld:

*"Op de avond van de vierde augustus 1789, tijdens een bijzonder gespannen en emotionele zitting, gaven adel en geestelijkheid zich over en leverden ze alle feodale privileges in. Alle belastingvrijstellingen en een hele reeks verplichtingen van boeren aan hun pachtheren werden afgeschaft. Het was de omverwerping van het feodale systeem."*²

Tip voor het aanmaken van voetnoten

Om een voetnoot te maken dien je de cursor (de muisaanwijzer op je beeldscherm) in de tekstregel aan het eind van het citaat te plaatsen. Vervolgens gebruik je het makkelijkste de sneltoets CTRL+ALT+F. Of je gaat op het lint naar het blad 'verwijzingen' en klikt daar op "AB – Voetnoot invoegen". Er verschijnt nu achter het citaat een cijfertje, dat weer automatisch een verwijzing onder aan de pagina plaatst. Daar kun je vervolgens de bron juist en volledig vermelden.

¹ <http://wikipedia.org/wiki/FranseRevolutie>

² Cadbury, Deborah (2006) De verdwenen koning van Frankrijk. Amsterdam: Ooievaar, pag. 57.

DEEL III

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 - Beoordelingscriteria per stap

Hieronder volgen de beoordelingscriteria die jouw begeleider bij elke stap hanteert. Anders dan bij de beoordeling van de overige stappen, worden geen punten toegekend aan stap 1 en aan de beoordeling van het plan van aanpak (stap 2).

Stap 1:

Lever formulier 1 met je onderwerpkeuze in bij de PWS-coördinator van jouw afdeling. Dit kan uiterlijk tot 18 september 2015 vóór 12.00 uur.

Stap 2: HET PLAN VAN AANPAK

Beoordelingscriteria met betrekking tot:
De hoofdvraag: <ul style="list-style-type: none">- Is de hoofdvraag goed afgebakend en helder verwoord?
De deelvragen: <ul style="list-style-type: none">- Zijn de deelvragen goed afgebakend en helder verwoord?- Sluiten de deelvragen aan bij de hoofdvraag?
De onderzoekshypothese: <ul style="list-style-type: none">- Is de onderzoekshypothese helder uiteengezet?
De bronnen/literatuurlijst: <ul style="list-style-type: none">- Worden er voldoende en gevarieerde bronnen vermeld?- Bevatten deze bronnen voldoende relevante en betrouwbare informatie om de hoofd- en deelvragen te kunnen beantwoorden?
Het logboek: Wordt in het logboek inzichtelijk: <ul style="list-style-type: none">- Welke werkzaamheden je hebt uitgevoerd?- Hoe deze werkzaamheden zich verhouden tot je planning?- Welke inzichten dit oplevert voor je volgende planning?
De planning: <ul style="list-style-type: none">- Is de planning van de verschillende werkzaamheden die komen kijken bij stap 3 (de uitwerking op hoofdlijnen) voldoende uitgewerkt?- Is de inschatting van de hoeveelheid tijd die elk van deze werkzaamheden weergegeven en realistisch?
Is het plan van aanpak (stap 2) op tijd ingeleverd?
Deadline stap 2: maandag 28 september 2015 vóór 16.00 uur Inleverdatum:

Als het plan van aanpak (stap 2) wordt goedgekeurd door de PWS-begeleider dan betekent dit dat je toestemming krijgt om verder te gaan met een uitwerking van de hoofdlijnen (stap 3).

Mocht het plan van aanpak niet aan deze eisen voldoen, dan licht de PWS-begeleider toe op welke punten het plan van aanpak moet worden verbeterd en welke deadline geldt voor het inleveren van dit aangepaste plan van aanpak.

Stap 3: DE UITWERKING OP HOOFDLIJNEN

Beoordelingscriteria met betrekking tot	Maximum aantal punten	Behaald aantal punten
De deelvragen: <ul style="list-style-type: none">- Zijn de deelvragen zo afgebakend dat een beantwoording van de deelvragen leidt tot een antwoord op de hoofdvraag?- Zijn de deelvragen inhoudelijk correct en helder verwoord?	4	
Het maken van onderscheid tussen hoofd- en bijzaken: <ul style="list-style-type: none">- Is het de leerling gelukt onderscheid te maken tussen hoofd- en bijzaken in de uitwerking van de hoofdlijnen?	2	
De uitwerking van de deelvragen op hoofdlijnen: <ul style="list-style-type: none">- Zijn de deelvragen op hoofdlijnen voldoende en inhoudelijk correct uitgewerkt?- Is bij de uitwerking gebruik gemaakt van eigen bewoordingen?	6	
De bronnen/literatuurlijst per deelvraag: <ul style="list-style-type: none">- Worden er per deelvraag voldoende bronnen vermeld om die deelvraag te kunnen beantwoorden?- Bevatten deze bronnen voldoende relevante en betrouwbare informatie?	4	
Het logboek: Wordt in het logboek inzichtelijk: <ul style="list-style-type: none">- Welke werkzaamheden je hebt uitgevoerd?- Hoe deze werkzaamheden zich verhouden tot je planning?- Welke inzichten dit oplevert voor je volgende planning	3	
De planning: <ul style="list-style-type: none">- Is de planning van de verschillende werkzaamheden die komen kijken bij stap 4 (het concept) voldoende uitgewerkt?- Is de inschatting van de hoeveelheid tijd die elk van deze werkzaamheden weergegeven en realistisch?	3	
Is de uitwerking op hoofdlijnen (stap 3) op tijd ingeleverd? Zo niet, dan 0 punten toekennen.		
Deadline stap 3: maandag 26 oktober 2015 vóór 16.00 uur Inleverdatum:	3	
Totaal aantal punten stap 3	25	

Stap 4: HET CONCEPT

Beoordelingscriteria met betrekking tot	Maximum aantal punten	Behaald aantal punten
De inleiding: <ul style="list-style-type: none">- Wordt de onderwerpkeuze gemotiveerd?- Worden de hoofd- en deelvragen samenhangend uiteengezet?- Wordt de opzet van het PWS voldoende beschreven?	5	
De structuur: <ul style="list-style-type: none">- Is er sprake van een overzichtelijke opbouw, die correspondeert met de verschillende deelvragen?	2	
De uitwerking van de deelvragen: <ul style="list-style-type: none">- Zijn de deelvragen voldoende uitgewerkt?- Komen alle relevante onderwerpen aan bod?- Is de uitwerking inhoudelijk correct?- Is de uitwerking in eigen bewoordingen weergegeven?- Is de uitwerking in correct Nederlands geschreven?	10	
De weergave van gebruikte bronnen: <ul style="list-style-type: none">- Is er sprake van een juiste en correcte bronvermelding (bijvoorbeeld bij de weergave van een citaat)?- Worden de gebruikte bronnen (boeken, artikelen en/of websites) volgens de daarvoor geldende eisen overzichtelijk weergegeven in een literatuurlijst?	4	
De conclusie bevat: <ul style="list-style-type: none">- een heldere en korte samenvatting;- een helder en onderbouwd antwoord op de hoofdvraag.	4	
Het logboek: Wordt in het logboek inzichtelijk: <ul style="list-style-type: none">- Welke werkzaamheden je hebt uitgevoerd?- Hoe deze werkzaamheden zich verhouden tot je planning?- Welke inzichten dit oplevert voor je volgende planning	3	
De planning: <ul style="list-style-type: none">- Is de planning van de verschillende werkzaamheden die komen kijken bij stap 5 (het eindverslag) voldoende uitgewerkt?- Is de inschatting van de hoeveelheid tijd die elk van deze werkzaamheden weergegeven en realistisch?	3	

Is het concept (stap 4) op tijd ingeleverd? Zo niet, dan 0 punten.		
Deadline stap 4: maandag 14 december 2015 vóór 16.00 uur Inleverdatum:	4	
Totaal aantal punten stap 4	35	

Stap 5: HET EINDVERSLAG

De digitale versie van je eindverslag wordt met een controleprogramma gecontroleerd op plagiaat. Indien blijkt dat meer dan 20% van de tekst is overgenomen uit andere bronnen, dan wordt dit beschouwd als plagiaat en daarmee als het plegen van fraude. Je PWS wordt in een dergelijk geval afgekeurd; dit betekent dat er geen eindbeoordeling plaats zal vinden en er dus geen eindcijfer voor je PWS komt, met als gevolg dat er dit jaar geen diploma kan worden behaald.³ In een dergelijk geval moet je je in het nieuwe cursusjaar inschrijven om je PWS af te ronden.

Indien jouw PWS deze toets der kritiek echter doorstaat, dan wordt stap 5 beoordeeld op basis van onderstaande beoordelingscriteria.

Beoordelingscriteria met betrekking tot:	Maximum aantal punten	Behaald aantal punten
De inhoud: <ul style="list-style-type: none">- het geheel van inleiding, hoofd- en deelvragen, samenvatting en conclusie - inclusief de onderlinge samenhang;- de (vak)inhoudelijke kwaliteit;- de kwaliteit van de tekst qua Nederlandse taal;- het gebruik van eigen bewoordingen.	25	
De vorm: De mate waarin er sprake is van een verzorgd werkstuk en een overzichtelijke weergave van de verschillende onderdelen van het PWS: <ul style="list-style-type: none">- titelpagina;- inhoudsopgave;- inleiding;- kerntekst (hoofdstukken);- conclusie;- literatuurlijst; - bronverwijzingen (voetnoten);- tabellen / grafieken e.d.	5	
Het logboek: Wordt in het logboek inzichtelijk: <ul style="list-style-type: none">- Welke werkzaamheden je hebt uitgevoerd?- Hoe deze werkzaamheden zich verhouden tot je planning?- Welke inzichten reflectie op deze verhouding oplevert	3	

³Zie voor de maatregelen die de schoolleiding dan treft de regeling voor het profielwerkstuk als onderdeel van het examenreglement op N@tschool (natschool.vavorijnmondcollege.nl) of op de website van het VAVO Rijnmond college: www.vavorijnmondcollege.nl

Extra kwaliteit: - Een beloning voor aantoonbare extra kwaliteiten. Denk hierbij aan een PWS met bijzonder veel creativiteit, een experimenteel onderzoek, veel thematische diepgang.	4	
Is de eindversie (stap 5) op tijd ingeleverd? Deadline stap 5: vrijdag 4 maart 2016 vóór 16.00 uur Inleverdatum:	3	
Totaal aantal punten stap 5	40	

N.B. Het op tijd inleveren van je PWS levert punten op. Als je je PWS na het verstrijken van de deadline inlevert dan wordt per week te laat 10 punten in mindering gebracht, met een maximum van 30 volle punten. Dat betekent dat je je PWS hooguit drie weken na het verstrijken van de deadline van stap 5 kunt inleveren: een eindverslag dat wordt ingeleverd na 25 maart 2016, 16.00 uur, wordt niet meer geaccepteerd en dus niet meer beoordeeld!

BIJLAGE 2 - Totaalbeoordeling profielwerkstuk

TOTAALBEOORDELING PROFIELWERKSTUK HAVO

NAAM LEERLING

KLAS

TITEL PWS

VAK

NAAM BEGELEIDEND DOCENT

DATUM

Inhoud	inleverdata	<i>punten</i>
Formulier 1 keuze van het onderwerp (stap 1)	Vrijdag 18 september 2015 vóór 12:00 uur	GEEN
Beoordelingsmoment I plan van aanpak (stap 2)	Maandag 28 september 2015 vóór 16.00 uur	GO / NO GO
Beoordelingsmoment II hoofdlijnschema (stap 3)	Maandag 26 oktober 2015 vóór 16.00 uur/ 25
Beoordelingsmoment III het concept (stap 4)	Maandag 14 december 2015 vóór 16.00 uur/ 35
Beoordelingsmoment IV het eindverslag (stap 5)	Vrijdag 4 maart 2016 vóór 16.00 uur/ 40
Totaal (100 punten = 10)	/ 100
Puntenaftrek voor te laat inleveren: 10 punten per week te laat, tot een maximum van 30 punten ⁴		
CIJFER PWS	
Naam + handtekening begeleidend docent		

⁴ Als een PWS later dan drie weken na het verstrijken van de deadline van stap 5 wordt ingeleverd, wordt dit niet meer geaccepteerd en daarmee ook niet beoordeeld (zie de toelichting bij stap 5).

BIJLAGE 3 - Voorbeeldschema planning en logboek

Voorbeeld van een planning van stap 2 en het logboek waarin je bijhoudt in hoeverre je je aan deze planning hebt kunnen houden:

Planning stap nr.:			Logboek				
Werkzaamheden ⁵	Ingeschatte hoeveelheid tijd die elke taak zal kosten (in minuten)	Datum/ Deadline	Uitgevoerde werkzaamheden	Op welke datum is de taak uitgevoerd?	Hoeveelheid tijd die elke taak daadwerkelijk heeft gekost (in minuten)	Kloppen je werkzaamheden met je planning?	Hoe ga je hier bij de volgende planning rekening mee houden?
<i>Formuleren goede hoofd- en deelvragen</i>							
<i>Formuleren hypothese</i>							

⁵ Bekijk de 'checklist' van het plan van aanpak (stap 2) om te bekijken wat de beoordelingscriteria zijn. Deze criteria zijn werkzaamheden die in ieder geval in je planning moeten terugkomen.

<i>Vinden van voldoende en gevarieerde bronnen met goede informatie</i>							
...							
...							

Wat wil ik nog met mijn PWS-begeleider bespreken?

-
-
-
-

Wat wil ik nog met mijn PWS-begeleider bespreken?

-
-
-
-

BIJLAGE 4 - Formulier 1 (opgave vak en begeleidend docent PWS)

Lever dit formulier niet later dan 18 september 2015, voor 12.00 uur, in bij de PWS-coördinator. Niet op tijd inleveren betekent dat je wordt ingedeeld zonder rekening te houden met je keuze.

NAAM:.....

KLAS:.....

PROFIEL: C&M E&M N&G N&T (OMCIRKELEN)

1^e keus

Ik wil mijn profielwerkstuk maken voor het vak:

.....

Mijn docent voor dit vak is:

.....

Onderwerp :

.....

2^e keus

Ik wil mijn profielwerkstuk maken voor het vak:

.....

Mijn docent voor dit vak is:

.....

Onderwerp :

.....

Paraaf PWS-coördinator:.....

Datum:.....